

مقایسه بین فرهنگی در زمینه ابعاد حس مکان

سیده شیما حسینی بایگی^{۱*}، محمد اکبری عریانی^۲

۱- کارشناس ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران. Sh.hoseini۹۲@yahoo.com
 ۲- کارشناس ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران. Akbari.mohammad۱۰@gmail.com

چکیده

ادراک فرایندی هدفمند و تاثیرپذیر از فرهنگ و نگرش شهروندان می‌باشد. فضاهای شهری در شهرها به واسطه نقشهای مختلف خود مکانی برای تجمع اقوام، فرهنگ‌ها و قومیت‌های متفاوت می‌شوند. این فرهنگ‌های متفاوت، فهم متفاوتی از فضا دارند و لذا این مسئله نیازمند نیروی ادراکی منسجمی می‌باشد تا بتواند در همین فضاهای شهری اتحاد و هماهنگی میان فرهنگ‌های گوناگون ایجاد نماید. حس مکان می‌تواند یکی از قوی ترین نیروی های انسجام دهنده و هماهنگ کننده این چالش باشد. با در نظر گرفتن این ضرورت، هدف از این مقاله یافتن ارتباط معنادار میان ابعاد حس مکان زائران عرب و ایرانی تبار در یکی از بازارچه های قدیمی شهر مشهد می‌باشد. این بازارچه (بازارچه حاج آقا جان) به عنوان یکی از با قدمت ترین بازارچه های شهر مشهد و همچنین نزدیک بودن به حرم مطهر، از اهمیت زیادی در زمینه هویت و خاطره انگیزی برخوردار می‌باشد که به عنوان نمونه موردی انتخاب شد. چراکه در سال های اخیر با حضور زائران ایرانی و غیر ایرانی دچار آسیب جدی در زمینه تنزل هویت و حس مکان بوده است. لذا با فرض اینکه میان بعد ادراکی، عملکردی و کالبدی حس مکان در زائران ایرانی و عرب تبار، رابطه معناداری وجود دارد، پرسشنامه ای با سوالات بسته و مقیاس لیکرت تدوین و بر روی حجم نمونه ۱۳۸ نفر (۶۹ نفر زائر عرب و ۶۹ نفر زائر ایرانی) آزمایش شد. در این راستا روش شناسی تحقیق مبتنی بر روش تحلیل عاملی تائیدی بر روی شاخص‌های به وجود آورنده ابعاد حس مکان می‌باشد. نتایج حاصل از این تحقیق حاکی از وجود بیشترین میزان رابطه در بعد کالبدی حس مکان زائران عرب و ایرانی تبار نسبت به سایر ابعاد (عملکردی و ادراکی معنایی) می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: ادراک، ابعاد حس مکان، عوامل فرهنگی، زائران ایرانی و عرب تبار